
Aliona Corcenco

Notă informativă
Sinteza practicii judiciare cu privire la judecarea apelului,
identificarea erorilor judiciare comise de către instanțele de fond
Semestrul I, anul 2020

Conform planului de activitate a Colegiului Civil și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Bălți pentru semestrul I, anul 2020, s-a stabilit întocmirea sintezei cu privire la judecarea apelului (2a), pentru a identifica cele mai frecvente erori judiciare comise de către judecătorii la examinarea cauzelor civile, care au condiționat casarea, totală sau parțială, a hotărârilor instanțelor de fond.

Prezenta notă a Direcției sistematizare, generalizare a practicii judiciare și relații cu publicul, cuprinde sinteza și statistica apelurilor (2a) examinate de către Curtea de Apel Bălți în primele 6 luni a anului 2020.

În legătură cu acest fapt, au fost studiate fișele de evidență a dosarelor civile aflate în procedura Colegiului Civil și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Bălți, și deciziile plasate în PIGD în primul semestru a anului 2020.

Cadrul legislativ ce a servit drept suport legal pentru prezenta notă:

- *Constituția RM*
- *Codul civil*
- *Codul de Procedură Civilă a Republicii Moldova*
- *Convenția Europeană a Drepturilor Omului*
- *Convenția Internațională cu privire la drepturile copilului.*

I. Introducere

Procedura civilă constituie activitatea desfășurată de către instanțele judecătorești în scopul apărării drepturilor și intereselor legitime ale persoanei. Sarcina de înlăptuire a justiției într-un stat de drept, revine organelor statului, special constituite în acest scop.

Potrivit **art. 114** al Constituției RM ”Justiția se înlăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești”. Activitatea instanțelor judecătorești este reglementată de totalitatea normelor adoptate și sancționate în acest sens de către

stat pentru a garanta respectarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanei la înfăptuirea justiției.

În conformitate cu **art. 12, alin. (1) CPC RM** ”Instanța judecătorească soluționează cauzele civile în temeiul Constituției Republicii Moldova, al tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, al hotărîrilor și deciziilor Curții Europene a Drepturilor Omului, al hotărîrilor Curții Constituționale, al legilor organice și ordinare, al hotărîrilor Parlamentului, al decretelor Președintelui Republicii Moldova, al hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului, al actelor normative ale ministerelor, ale altor autorități administrative centrale și ale autorităților administrației publice locale. În cazurile prevăzute de lege, instanța aplică uzanțele dacă acestea nu contravin ordinii publice și bunelor moravuri”.

Conform **art. 119** din Constituție și **art. 15 CPC RM**, participanții la proces și alte persoane interesate ale căror drepturi, libertăți ori interese legitime au fost încălcate printr-un act judiciar pot exercita căile de atac împotriva acestuia în condițiile legii.

Astfel, instanța de apel este împuternicită să judece cererile de apel înaintate împotriva hotărîrilor primelor instanțe.

La judecarea cererii de apel, instanța de apel se bazează pe principiile indicate la **art. 373 CPC RM**:

(1) Instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

(2) În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

(3) În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanța de apel se pronunță în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanță.

Alin.(4) art.373 abrogat.

(5) Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

(6) Apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situație mai dificilă decât aceea din hotărîrea atacată cu apel, cu excepția cazurilor cînd consimte și cînd hotărîrea este atacată și de alți participanți la proces.

Conform **art. 385 CPC RM** Instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept:

a) să respingă apelul și să mențină hotărîrea primei instanțe;
b) să admită apelul și să modifice hotărîrea primei instanțe;
c) să admită apelul și să caseze integral sau parțial hotărîrea primei instanțe, emițînd o nouă hotărîre;

d) să admită apelul, să caseze integral hotărîrea primei instanțe și să trimită cauza spre rejudecare în primă instanță doar în cazul în care s-au încălcat temeiurile prevăzute la art.388 alin.(1) lit.d) și i). La solicitarea participanților la proces, instanța de apel poate trimite cauza spre rejudecare în prima instanță doar o singură dată, în cazul prevăzut la art.388 alin.(1) lit.b);

e) să admită apelul și să caseze integral sau parțial hotărîrea primei instanțe, dispunînd încetarea procesului ori scoaterea cererii de pe rol dacă există temeiurile prevăzute la art.265 și 267.

Temeiurile casării sau modificării hotărîrii de către instanța de apel la găsim la art.**386, 387, 388** CPC RM.

După examinarea apelului, instanța de apel adoptă și pronunță o decizie în corespundere cu prevederile art. 389 CPC RM.

II. Statistica activității Colegiului Civil și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Bălți privind examinarea în ordine de apel (2a).

În conformitate cu art. 357 Cod de Procedură Civilă RM "Hotărîrile susceptibile de apel pot fi atacate, pînă a rămîne definitive, în instanță de apel care, în baza materialelor din dosar și a celor prezentate suplimentar, verifică corectitudinea constatării circumstanțelor de fapt ale cauzei, a aplicării și interpretării normelor de drept material, precum și respectarea normelor de drept procedural, la judecarea cauzei în primă instanță".

Totodată, instanței de apel îi revine și îi aparține atribuțiile legale de corectare a erorilor admise de către primele instanțe.

Pe parcursul a 6 luni a anului 2020, Colegiul Civil și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Bălți a avut în procedură de examinare **775** cauze în ordine de apel (2a), fiind încheiate **424** cauze (54,71%), dintre care: pe **5** cauze a fost retrasă cererea de apel, iar pe **152** cauze cererile de apel au fost remise fără soluționare.

Astfel, în perioada raportată Colegiul Civil și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Bălți a examinat **267** - apeluri (2a), dintre care:

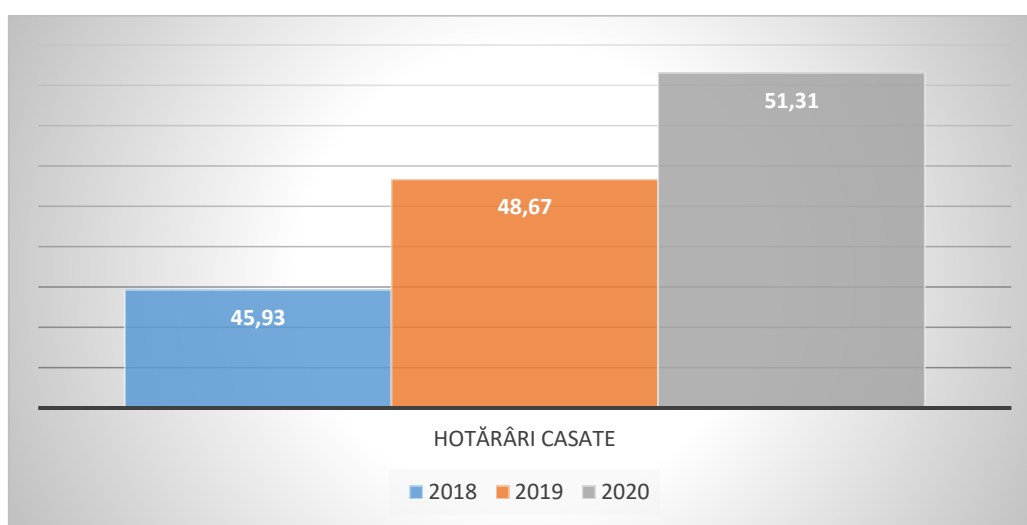
Menținute (48,69)

➤ pe **130** cauze au fost menținute hotărîrile instanțelor de fond (48,69%);

Casate total sau parțial (51,31%)

- pe 8 cauze au fost modificate hotărârile instanțelor de fond (3%);
- pe 93 cauze au fost pronunțată hotărîre nouă (34,83%);
- pe 24 cauze au fost trimise la rejudecare (8,99%);
- dintre care 4 cauze au fost trimise după competență;
- pe 7 cauze a fost încetată procedura (2,62%);
- pe 5 cauze cererea a fost scoasă de pe rol (1,87%).

Figura 1. Procentajul hotărârilor casate în primul semestru a anilor 2018 – 2020.

Conform informației din fig.1 conchidem că, în perioada a 6 luni, anul **2018** rata de casare a hotărârilor primelor instanțe constituia **45,93 %**. În anul **2019**, aceeași perioadă, observăm o creștere a ratei de casare cu **2,74 %**, care constituia **48,67%**. În semestrul I a anului **2020**, s-a majorat marja de casare a hotărârilor, constituind **51,31 %**, adică din nou o creștere cu **2,64 %**.

Figura 2. Informația ce vizează numărul apelurilor (2a) examinate de către Colegiul Civil și de Contencios Administrativ al CA Bălți, pentru anul 2018.

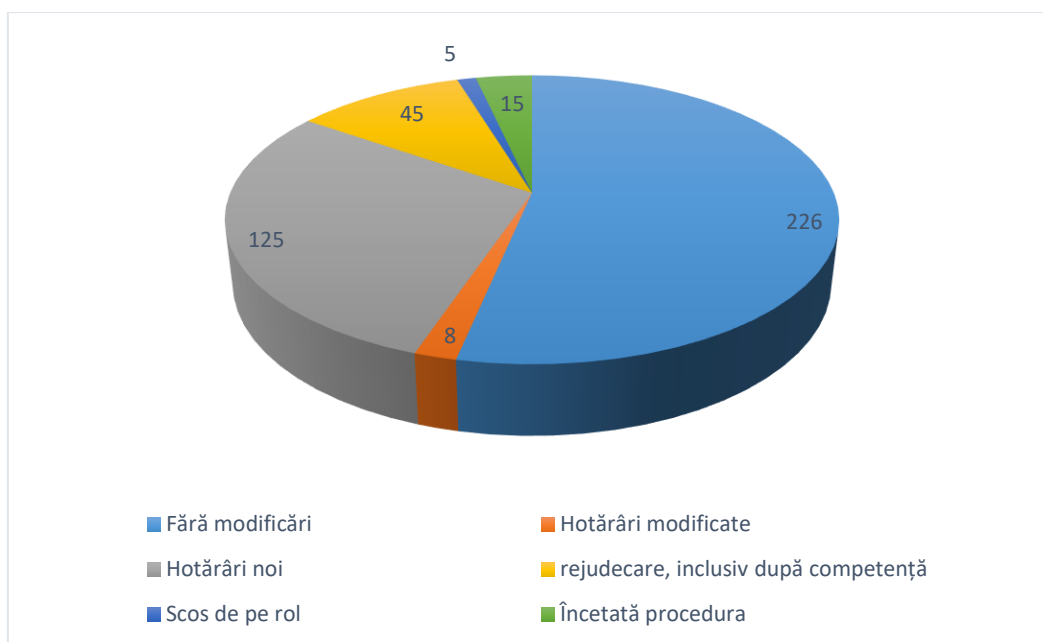

Figura 3. Informația ce vizează numărul apelurilor (2a) examinate de către Colegiul Civil și de Contencios Administrativ al CA Bălți, pentru anul 2019.

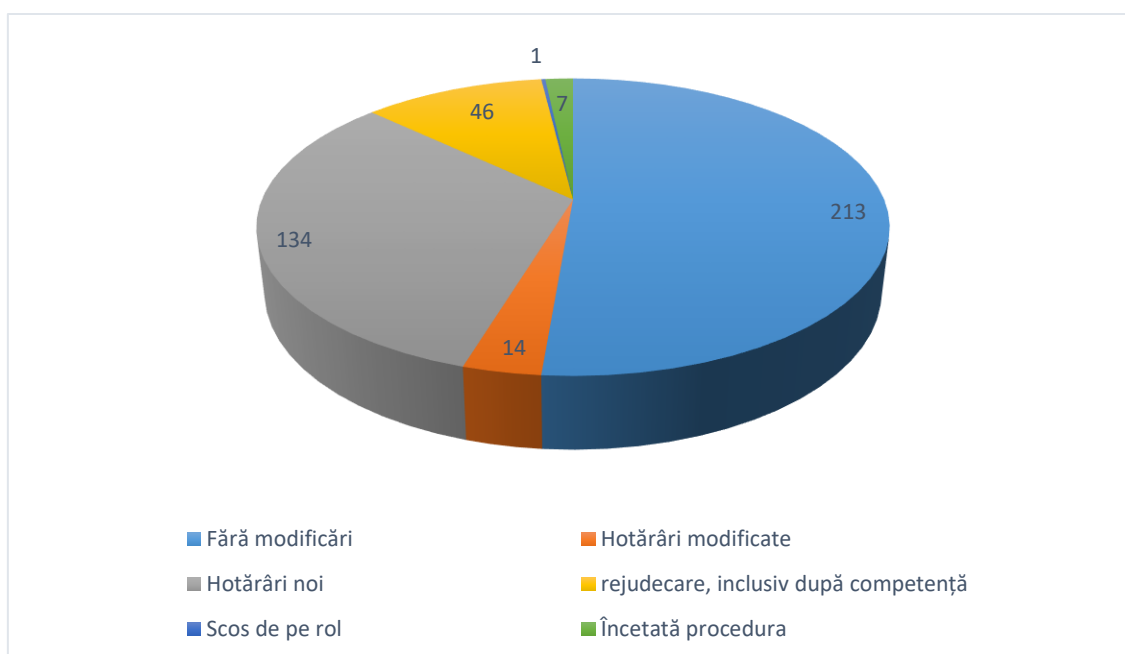
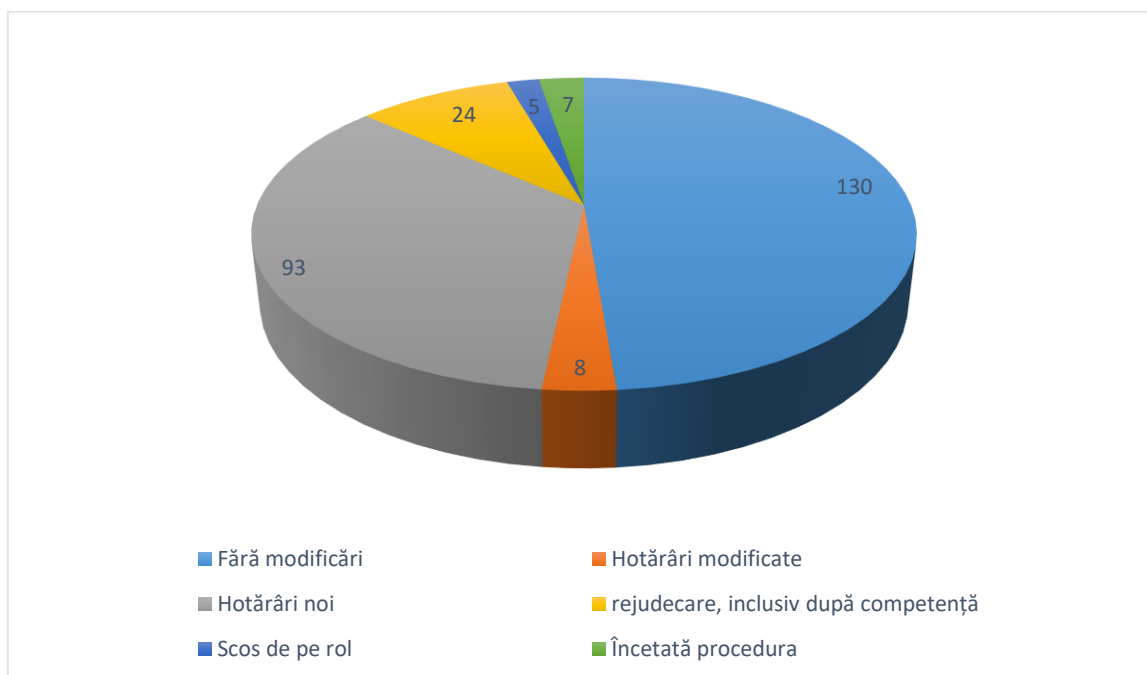

Figura 4. Informația ce vizează numărul apelurilor (2a) examinate de către Colegiul Civil și de Contencios Administrativ al CA Bălți, pentru anul 2020.

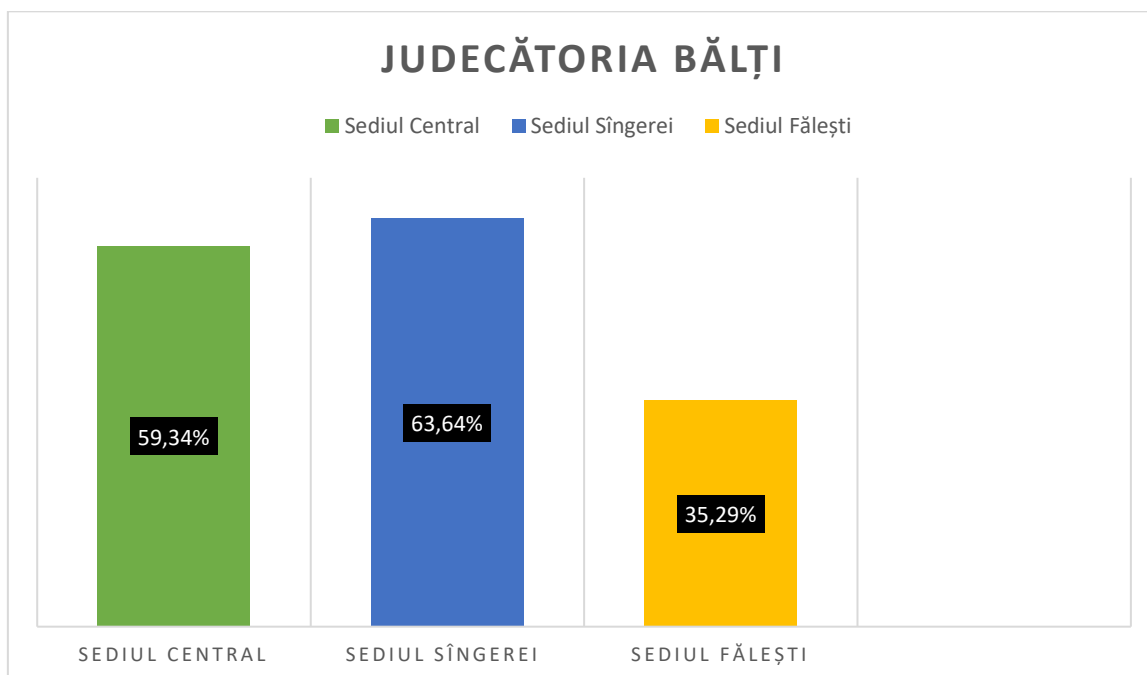
În continuare va fi prezentată informația privind numărul procentual al casărilor (2a), individual, pe fiecare instanță din raza de activitate a Curții de Apel Bălți.

Judecătoria Bălți:

- **Sediul Central (59,34%).** Din 91 cauze examinate în ordine de apel pe 49 cauze hotărârile au fost casate (53,85%), pe 5 cauze hotărârile au fost modificate (5,49%), pe 37 cauze hotărârile au fost menținute;
- **Sediul Fălești (63,64%).** Din 11 cauze examinate în ordine de apel pe 7 cauze hotărârile au fost casate (63,64%), pe 4 cauze hotărârile au fost menținute;
- **Sediul Sîngerei (35,29%).** Din 17 cauze examinate în ordine de apel pe 6 cauze hotărârile au fost casate (35,29%), pe 11 cauze hotărârile au fost menținute;
- **Total Judecătoria Bălți (56,30%):** Din 119 cauze examinate în ordine de apel pe 62 cauze hotărârile au fost casate (52,10%), pe 5 cauze hotărârile au fost modificate (4,20%), pe 52 cauze hotărârile au fost menținute.

Figura 5. Schema grafică a casărilor la Judecătoria Bălți

în semestrul I anul 2020

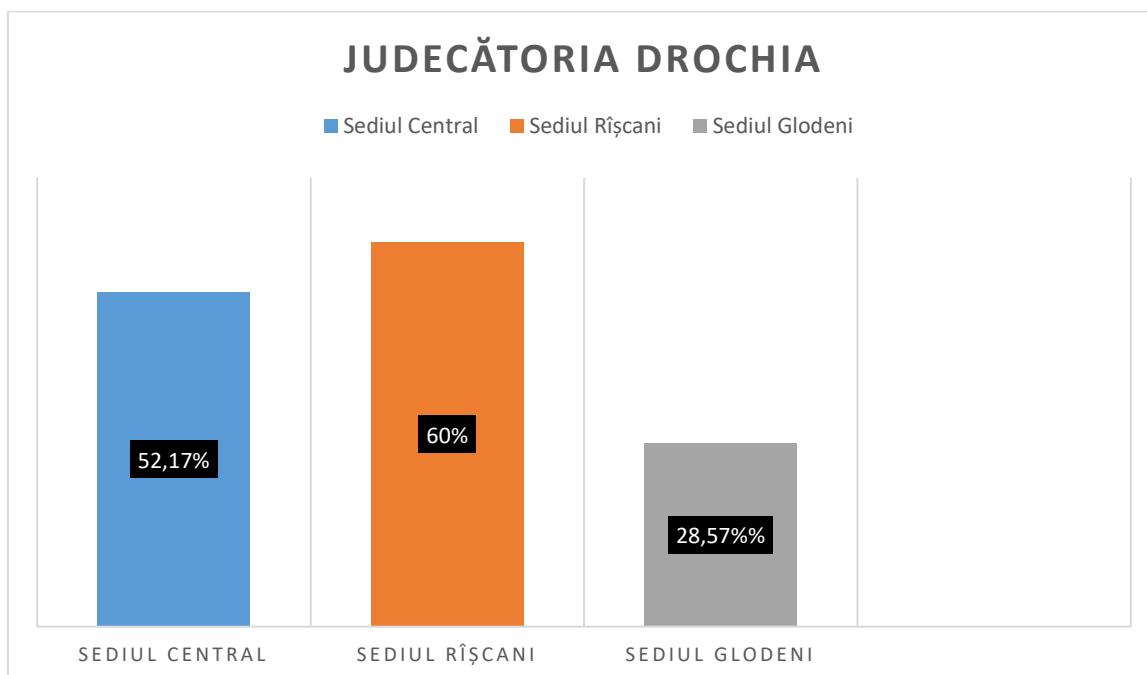

Judecătoria Drochia:

- **Sediul Central (52,17%).** Din **23** cauze examinate în ordine de apel pe **10** cauze hotărârile au fost casate (43,48%), pe **2** cauze hotărârea a fost modificată (8,69%), pe **11** cauze hotărârile au fost menținute;
- **Sediul Rîșcani (60%).** Din **15** cauze examinate în ordine de apel pe **9** cauze hotărârile au fost casate (60%), pe **6** cauze hotărârile au fost menținute;
- **Sediul Glodeni (28,57%).** Din **7** cauze examinate în ordine de apel pe **2** cauze hotărârile au fost casate (28,57%), pe **5** cauze hotărârile au fost menținute;
- **Total Judecătoria Drochia (51,11%):** Din **45** cauze examinate în ordine de apel pe **21** cauze hotărârile au fost casate (46,67%), pe **2** cauze hotărârea a fost modificată (4,44%), pe **22** cauze hotărârile au fost menținute.

Figura 6. Schema grafică a casărilor la **Judecătoria Drochia**

în Semestrul I anul 2020

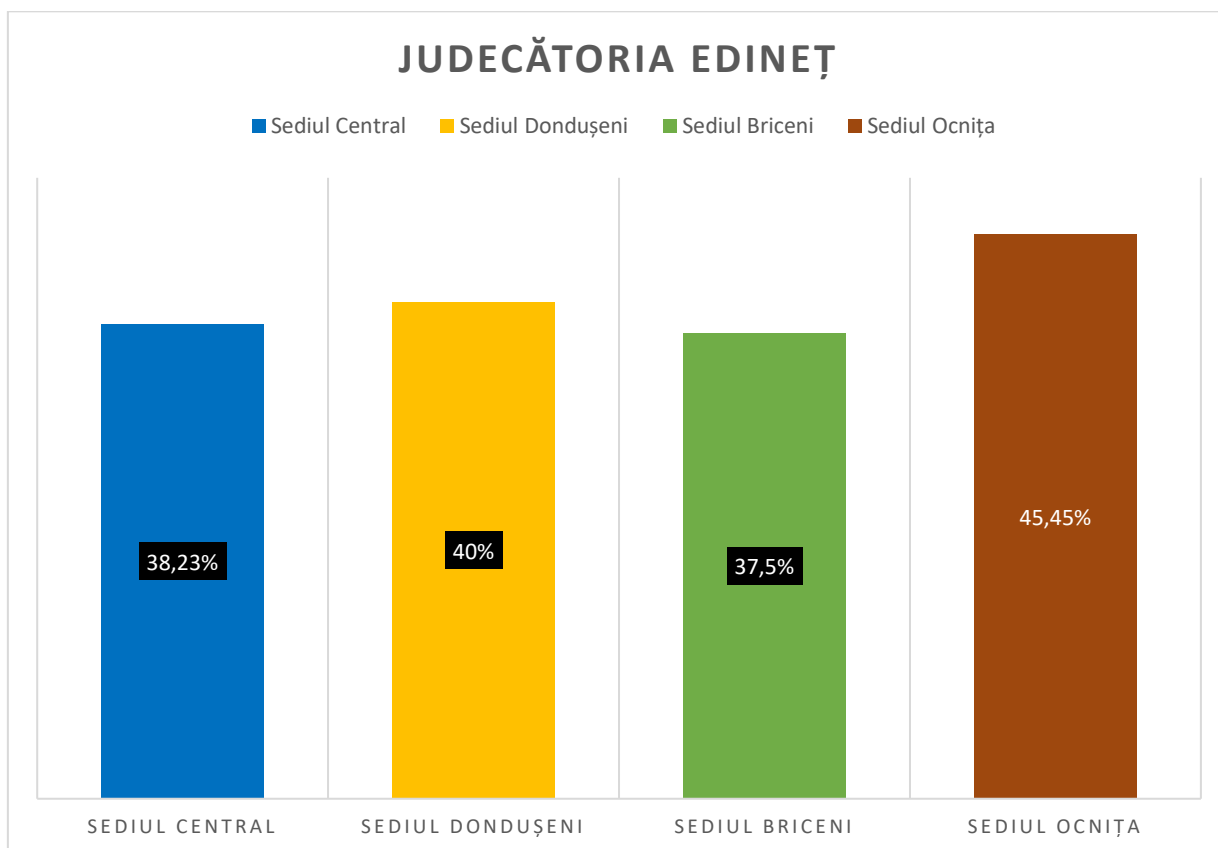
Judecătoria Edineț:

- **Sediul Central (38,23%).** Din **34** cauze examinate în ordine de apel pe **13** cauze hotărârile au fost casate (38,23%), pe **21** cauze hotărârile au fost menținute;
- **Sediul Dondușeni (40%).** Din **5** cauze examinate în ordine de apel pe **2** cauze hotărârile au fost casate (40%), pe 3 cauze hotărârile au fost menținute;
- **Sediul Briceni (37,5%).** Din **16** cauze examinate în ordine de apel pe **6** cauze hotărârile au fost casate (37,5%), pe **10** cauze hotărârile au fost menținute.
- **Sediul Ocnița (45,45%).** Din **11** cauze examinate în ordine de apel pe **4** cauze hotărârile au fost casate (36,36%), pe **1** cauză hotărârile a fost modificată (9,09%) pe **6** cauze hotărârile au fost menținute;
- **Total Judecătoria Edineț (39,39%):** Din **66** cauze examinate în ordine de apel pe **25** cauze hotărârile au fost casate (37,88%), pe **1** cauză hotărârile a fost modificată (1,51%), pe **40** cauze hotărârile au fost menținute.

Figura 7. Procentul casărilor la **Judecătoria Edineț**

în Semestrul I anul 2020

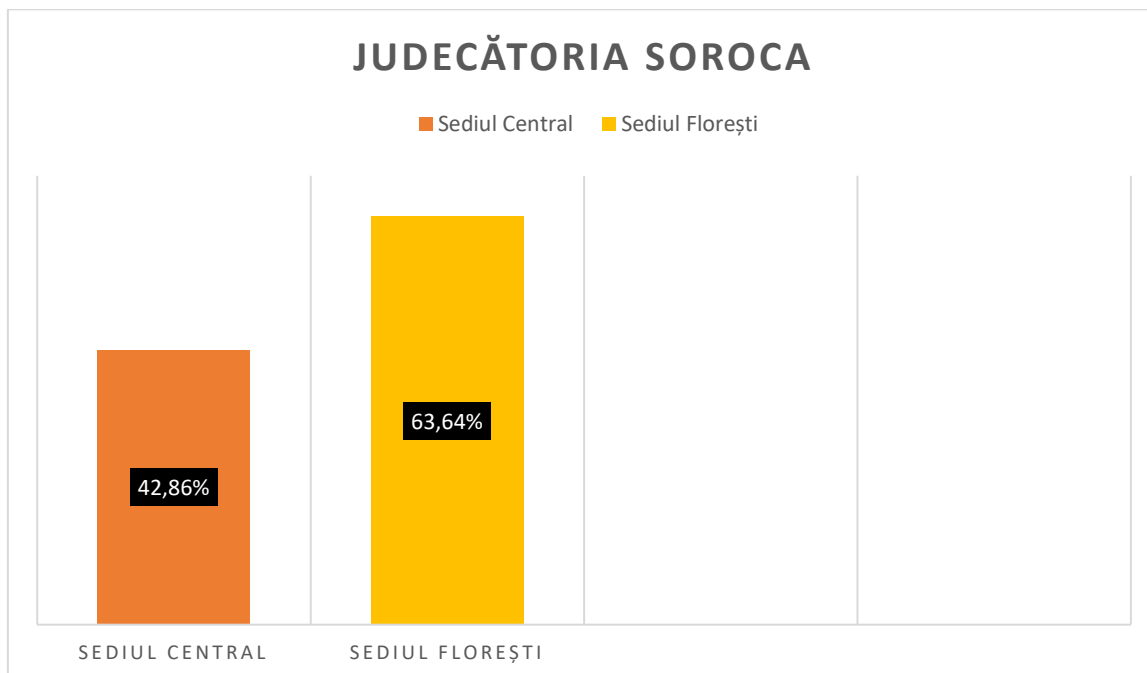

Judecătoria Soroca:

- **Sediul Central (42,86%)**. Din **14** cauze examinate în ordine de apel pe **6** cauze hotărârile au fost casate (42,86%), pe **8** cauze hotărârile au fost menținute;
- **Sediul Florești (63,64%)**. Din **22** cauze examinate în ordine de apel pe **14** cauze hotărârile au fost casate (63,64%), pe **8** cauze hotărârile au fost menținute.
- **Total Judecătoria Soroca (55,55%)**: Din **36** cauze examinate în ordine de apel pe **20** cauze hotărârile au fost casate (55,55%), pe **16** cauze hotărârile au fost menținute.

Figura 8. Procentul casărilor la Judecătoria Soroca

în Semestrul I anul 2020

III. Practica judiciară.

În urma studiului efectuat asupra deciziilor Colegiului Civil și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Bălți, prin care s-au casat hotărârile instanțelor de fond, s-au depistat cele mai frecvente erori de drept material și procedural, comise la judecarea cauzelor civile. Prin intermediul spețelor propuse în continuare, se vor prezenta desfășurate cele mai frecvente erori comise de către instanțele de fond, care stau la baza temeiului de casare a hotărârilor civile.

Spețele de mai jos exprimă situația când prima instanță nu a elucidat și nu a constatat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei concluziile primei instanțe, expuse în hotărâre, fiind în contradicție cu circumstanțele cauzei (art. 386 alin. 1 lit. a), c) CPC RM), acestea fiind cele mai frecvente erori ale instanțelor de fond.

I. O.G. prin intermediul reprezentantului său, avocatul V.I. a înaintat cerere de apel împotriva hotărârii judecătorei EEEE , sediul Central din 23 decembrie 2019, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de O.G. către N.G., privind desfacerea căsătoriei, stabilirea locului de trai a copilului minor încasarea pensiei de întreținere a copilului minor și încasarea cheltuielilor de judecată.

În speță, la 20.06.2019, reclamantul O.G. prin intermediul avocatului I. V. s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva pârâtei N.G., intervenientului accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei EEEE, solicitând desfacerea căsătoriei, determinarea domiciliului copilului minor, încasarea pensiei de întreținere a copilului minor și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea cererii de chemare în judecată reclamantul a indicat, că la 04.11.2006 a încheiat căsătoria cu pârâta N.G..Pe parcursul căsătoriei între ei au apărut neînțelegeri. Cu N.G. au locuit împreună până în luna februarie 2019, momentul separării de fapt. În prezent locuiește cu fiul Corneliu în gospodăria sa în s.ZZZZ, r-l EEEE. N.G. locuiește cu fiica ei din altă căsătorie în s.OOOO în gospodăria părinților ei. În ultimele luni relațiile între el și pârâtă au devenit tot mai tensionate.. De unul singur întreține și educă copilul minor, care dorește să locuiască în continuare cu el.

Prin hotărârea judecătoreii EEEE, sediul central, din 23 decembrie 2019, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată a lui O.G. împotriva lui N.G., intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei Edineț, privind desfacerea căsătoriei, determinarea domiciliului copilului minor, încasarea pensiei de întreținere și a cheltuielilor de judecată. S-a desfăcut căsătoria încheiată între O.G. și N.G., înregistrată la data de 04 noiembrie 2006. S-a determinat locul de trai al copilului minor: G. Corneliu, născut la 09.04.2007, cu tata O.G.. S-a încasat de la N.G., în beneficiul lui O.G., pensia de întreținere a copilului minor G. Corneliu, în mărime de $\frac{1}{4}$ din salariu și alte venituri ale lui N.G., lunar, începând cu data de 20.06.2019 până la atingerea majoratului copilului, în restul sumei s-a respins ca neîntemeiată. Hotărârea în ce privește încasarea pensiei de întreținere de la N.G., s-a supus executării imediate. S-a încasat de la N.G. în beneficiul lui O.G., taxa de stat achitată la depunerea cererii de chemare în judecată în mărime de 140,00 (una sută patruzeci,00) lei, iar încasarea cheltuielilor de judecată în mărime de 2500,00 lei s-au respins ca neîntemeiate. S-a încasat de la N.G. în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 162,72 (una sută șaizeci și doi, 72) lei.

Invocând netemeinicia hotărârii Judecătoreii EEEE sediul central, din 23 decembrie 2019, O.G. prin intermediul avocatului V.I., în termen, la 22 ianuarie 2020 a declarat apel, împotriva hotărârii nominalizate, solicitând casarea parțială a hotărârii instanței de fond, cu emiterea unei noi hotărâri prin care să fie încasată pensia de întreținere a copilului minor de la N.G. în beneficiul lui O.G. în sumă bănească fixă în mărime de 1500 lei lunar, începând cu 20.06.2019 până la atingerea majoratului copilului, precum și a cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 2500 lei.

În motivarea cererii de apel, reprezentantul apelantului V.I. și-a manifestat dezacordul cu hotărârea instanței de fond în partea ce ține de încasarea pensiei de întreținere a copilului minor și încasarea cheltuielilor de judecată, menționând în acest sens faptul că, prin cererea de chemare în judecată s-a solicitat încasarea pensiei de întreținere în formă bănească fixă deoarece N.G. are un salariu mic și încasarea pensiei sub formă de $\frac{1}{4}$ din salariu de 1800 lei – 450 lei lunar, lezează interesele copilului la asigurarea cu cele necesare procesului de întreținere și educație: hrană, îmbrăcăminte, rechizite, odihna etc. și nu acoperă nici nivelul minim de existență stabilit de Biroul Național de Statistică. Nu este întemeiată nici cerința de respingere a cheltuielilor de asistență juridică deoarece în cauza data suma de 2500 lei include și redactarea cererii de chemare în judecată și participarea la examinarea cauzei civile, iar absența de la ședința din 23 decembrie 2019, a fost motivată prin internarea în spital.

La 24.03.2020, intimata N.G. prin intermediul avocatului B.N. a depus referință pe marginea apelului, prin care și-a exprimat dezacordul cu argumentele invocate în apel.

Analizând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, temeiurile invocate în apel, examinând înscrisurile, audiind participanții la proces Colegiul civil a considerat necesar să admită apelul din următoarele motive:

Instanța de fond eronat a considerat neaplicabil art.76 Codul familiei situației din speță.

Analizând conținutul hotărârii contestate în concordanță cu prevederile art. 386 alin. 1, lit. a) CPP., Colegiul civil a conchis, că prima instanță s-a referit în mod declarativ, la normele dreptului material, pe care a considerat că sunt aplicabile în speță și a ajuns la concluzia privind admiterea parțială a acțiunii, fără ca să se expună asupra circumstanțelor concrete ale cauzei și probelor administrate în cadrul judecării pricinii pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe. De asemenea s-a menționat faptul că, instanța de judecată a examinat superficial litigiul dedus judecății fără a examina fondul cauzei, n-a argumentat concluziile privind respingerea acțiunii și probele care au stat la baza respingerii ei.

Potrivit datelor Biroului Național de Statistică de pe site-ul statistica.gov.md, media anuală pentru anul 2019 a minimului de existență pentru un copil cu vârsta cuprinsă între 7-17 ani pe republică a constituit 2197,80 lei. O.G. a solicitat stabilirea cuantumului pensiei de întreținere pentru copilul minor în mărime de 1500 lei lunar.

Astfel, pentru a nu leza drepturile copilului la întreținere lunară adecvată, ținând cont de vârsta și necesitățile acestuia, ***Colegiul civil a admis apelul și a dispus încasarea de la N.G. în beneficiul lui O.G., pensia de întreținere a copilului minor G. Corneliu în sumă bănească fixă de 1100 lei lunar, la fel încasându-se și cheltuielile de judecată din contul N.G. în beneficiul O.G., în sumă de 2640 (două mii șase sute patruzeci) lei. În rest hotărârea primei instanțe a fost menținută din considerentul că nu a fost atacată în acea parte.***

II. Colegiul Civil al Curții de Apel Bălți a examinat cererea de apel declarată de A.M. și cererea de alăturare la apel formulată de C.M., împotriva hotărârii Judecătorei BBBB, sediul central din 11 iulie 2018 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de SA "CET-Nord" către R.L., A.M. și C.M privind încasarea datoriei pentru furnizarea energiei termice și cheltuielilor de judecată.

În speță, reclamantul SA „CET-Nord” la 03 mai 2018 a depus cerere de chemare în judecată către R.L., M.A. și M.C. prin care a solicitat încasarea datoriei pentru energia termică în mărime de 8185,60 lei și cheltuielile de judecată – 270 lei.

În motivarea cererii de chemare în judecată reclamantul a indicat că, la data de 19.07.2016 între SA „CET-Nord” în calitate de furnizor și R.L., M.A. și M.C. în calitate de consumatori a fost încheiat contractul nr.xxxx privind livrarea energiei termice către apartamentul nr.XX din str. DDDD, nr.XX, mun. BBBB. Potrivit contractului, furnizorul s-a obligat să alimenteze locuința cu energie termică în cantitatea și de calitate necesară, iar consumatorii la rândul lor să achite plata pentru serviciile prestate în luna precedentă pînă la data de 30 a lunii următoare. Cu toate că furnizorul și-a onorat pe deplin obligațiile contractuale, consumatorii din motive necunoscute nu achită regulat costul serviciilor, formând în acest fel restanță la achitarea plăților pentru perioada 01.10.2015-30.04.2017 în sumă de 8185,60 lei.

Prin hotărârea judecătorei BBBB, sediul central din 11 iulie 2018 cererea de chemare în judecată a fost admisă integral, s-a încasat în mod solidar de la R.L., M.A. și M.C. datoria pentru energia termică în mărime de 8185,60 lei și cheltuielile de judecată – 270 lei.

La 18 decembrie 2019 M.A., prin intermediul reprezentantului său, avocatul N.D., a contestat hotărârea instanței de fond, solicitând repunerea în termen a apelului, casarea integrală a hotărârii și respingerea cererii de chemare înaintată către ea și fiica M.C. ca fiind neîntemeiată.

Apelanta a susținut că, niciodată nu a locuit și nici fiica sa în apartamentul nr.XX de pe str. DDDD, XX. Dânsle locuiesc în apartamentul nr.XX de pe str. DDDD, XX, blocul 1.

Prin încheierea din 04 februarie 2020 a Curții de Apel Bălți s-a dispus repunerea în termen de atac a cererii de apel declarate de M.A. și nu s-a dat curs apelului, acordând ultimei termen pentru prezentarea bonului de plată a taxei de stat.

La 16.06.2020 M.C. a formulat cerere de alăturare la apel, solicitând casarea hotărârii judecătoreiei BBBB, sediul central, din 11.07.2018 cu emiterea unei hotărâri noi de respingere a acțiunii SA „CET-Nord” către M.C. și M.A..

La 26 mai 2020 intimatul SA „CET-Nord” a solicitat respingerea apelului, invocând faptul că apelanta și fiica ei au viza de reședință în apartamentul nr. XX de pe str. DDDD, XX potrivit informației oficiale de pe SIC „Acces-web” a Agenției Servicii Publice. Susține că, părții au acceptat tacit serviciile acordate de SA „CET-Nord”.

Analizând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, temeiurile invocate în apel, examinând înscrisurile, Colegiul civil a considerat necesar să admită apelul și cererea de alăturare la apel, din următoarele motive:

Conform extrasului din Registrul bunurilor imobile, apartamentul în cauză aparține cu drept de folosință R.L., cu cota-parte 1.0.

Studiind materialele cauzei s-a constatat că, M.A. și M.C. sunt înregistrare cu domiciliul în Republica Moldova pe **adresa mun. BBBB, str. DDDD, XX, bloc 1, ap. XX, ce se atestă și prin informația din actele de identitate ale apelantelor**. La acest capitol, instanța de apel a reținut faptul că proba prezentată de intimat de pe SIC „Acces-web” nu e completă, având în vedere că la căutare s-a indicat localitatea **BBBB str. DDDD, casa XX, fără mențiunea blocului**. În circumstanțele date, temei de drept de încasare de la A.M. și C.M. a datoriei pentru energia termică furnizată în apartamentul nr. XX din str. DDDD, XX mun. BBBB nu sunt, deoarece A.M. și C.M. nu sunt nici proprietari, nici posesori (locatari) ai apartamentului menționat, și nici chiriași.

Astfel rezultă că, instanța de fond a examinat superficial cauza, eronat a hotărât admiterea integrală a acțiunii, emițind o hotărâre în contradicție cu circumstanțele cauzei (srt. 386, alin 1, lit. c CPC RM).

Totodată, Colegiul civil a considerat acțiunea SA „CET-Nord” parțial întemeiată în latura ce ține de încasarea datoriei pentru energia termică furnizată de la R.L., care potrivit actelor expuse supra este posesorul apartamentului nr. XX din str. DDDD, nr. XX și are obligațiuni contractuale de plată pentru serviciile prestate de SA „CET-Nord”.

În concordanță cu cele indicate supra, Colegiul Civil al Curții de Apel Bălți a admis apelul declarat de A.M. și cererea de alăturare la apel declarat de C.M., a casat hotărârea primei instanțe și a emis o hotărâre nouă, prin care s-a admis în

parte cererea de chemare în judecată înaintată de SA „CET-Nord” către R.L., A.M. și C.M. privind încasarea datoriei pentru energia termică, încasându-se în beneficiul SA „CET-Nord” de la R.L. datoria în sumă de 8185 lei, 60 bani pentru perioada 01.10.2015-30.04.2017 și cheltuielile de judecată – 270 (două sute șaptezeci) lei. În rest acțiunea SA „CET-Nord” s-a respins ca fiind neîntemeiată.

III. Colegiul Civil și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Bălți a examinat în ședință publică cererea de apel declarată de D.G., prin intermediul reprezentantului său, avocatul S.G., împotriva hotărârii judecătorești SSSS, sediul FFFF din 18 octombrie 2019 în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de L.G. către D.G. privind schimbarea domiciliului copiilor minori.

În speță, la 09 aprilie 2019 reclamanta L.G. a înaintat cererea de chemare în judecată împotriva pârâtului D.G., intervenientului accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei or. FFFF, prin care a solicitat schimbarea domiciliului copiilor minori: G.C. și G.S., născuți la 25 noiembrie 2009 cu mama G.L..

În motivarea acțiunii reclamanta a invocat că, prin Hotărârea Judecătorești SSSS, sediul FFFF din 01 aprilie 2016 a fost desfăcută căsătoria între părți, dispunându-se stabilirea domiciliului copiilor minori cu pârâtul. Inițial, de la momentul despărțirii au convenit că ea, subsemnata nu va fi lipsită de posibilitatea de a participa la educația și întreținerea copiilor, de ai vedea și de a comunica cu ei nelimitat. Ulterior, în luna septembrie 2018 a constat că copiii ei nu frecventează instituția de învățământ unde au fost școlarizați pe motiv că pârâtul a retras actele, invocând că copiii pleacă peste hotarele țării. Reclamanta s-a adresat cu mai multe cereri autorităților competente privitor la stabilirea locului aflării copiilor și cu părere de rău a aflat că ambii copii au plecat peste hotarele țării în luna septembrie 2018, dar unde anume și cu cine nu se cunoaște. Este neexplicabil faptul dacă copiii ei sunt în siguranță și dacă sunt școlarizați? La moment ea dispune de domiciliu spațios, amenajat cu cele necesare pentru creșterea și educarea copiilor, are surse financiare suficiente pentru a oferi copiilor un trai decent, copiii sunt foarte atașați și datorită acestui fapt, consideră, că este în interesul lor de a locui în continuare împreună cu ea în Republica Moldova.

Prin hotărârea judecătorești SSSS, sediul FFFF din 18 octombrie 2019 acțiunea înaintată a fost admisă integral.

Invocând netemeinicia hotărârii Judecătorești SSSS, sediul FFFF din 18 octombrie 2019 reprezentantul apelantului D.G., avocatul S.S. la 06 noiembrie 2019 a declarat apel, solicitând admiterea apelului, casarea integrală a hotărârii instanței de fond și emiterea unei hotărâri de respingere a acțiunii considerând-o neîntemeiată.

Apelantul D.G. în motivarea ilegalității hotărârii contestate a indicat următoarele:

În aspectul probatoriu prezentat de însuși intimata - reclamantă, nu este clar care sunt acele circumstanțe de ordin moral și material ce a determinat instanța să schimbe domiciliul copiilor minori, or în anterioara hotărâre instanța cu lux de amănunte a relevat ce a determinat-o pe ultima de a stabili domiciliul copiilor minori cu tata. Totodată a indicat că, nu s-a schimbat nimic de la acel moment de când copiii au fost determinați cu tata, mama indiferent dacă era în țară sau peste hotare la câștig, copiii din totdeauna s-au aflat cu tata.

A mai menționat apelantul că, nefiind prezent pe teritoriul țării, a fost în imposibilitate de a prezenta drept probă certificatul eliberat de către instituția școlară se atestă că fii Sorin și Cătălin sunt elevi deja ai clasei a 2 „B”, fiind eliberate și caracteristici în adresa ultimilor în care se atestă modul de însușire a materiei, de participare la activități extra program școlar, la modul cu se prezintă la școală și cum și-au găsit cercul de prieteni, fiind sociabili cu ei, în fine atestându-se și modul de însușită a acestora prin tabelul de note a copiilor, care este unul bun.

Analizând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, temeiurile invocate în apel, examinând înscrisurile, audiind părțile prezente, Colegiul civil a considerat necesar să admisă apelul din următoarele motive:

Potrivit art. 6 CEDO, instanței judecătorești i-i este atribuită obligația de a efectua o examinare efectivă a motivelor, argumentelor și probelor părților. **Colegiul civil și de contencios administrativ a reținut că, prima instanță la adoptarea hotărârii contestate nu a constatat și elucidat circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii în fond, concluziile primei instanțe, expuse în hotărâre, fiind în contradicție cu circumstanțele pricinii, fondul cauzei fiind cercetat într-un mod superficial (art. 386 al.(1) lit. a) și c) CPC RM).**

Instanța de apel a mai reținut că principiul interesului superior al copilului, reprezintă mesaj fundamental al Convenției Internaționale cu privire la drepturile copilului din 20.11.1989, în vigoare pentru RM din 25 februarie 1993, iar implementarea lui este o obligație de prim ordin pentru statele membre care au ratificat-o, or, conform art.3 alin.(1) din Convenția internațională cu privire la drepturile copilului, în toate acțiunile care privesc copiii, întreprinse de instituțiile de asistență socială publice sau private, de instanțe judecătorești, autoritățile administrative sau organele legislative, **interesele copilului vor prevala.**

Totodată, conform art.18 alin.(1) al Legii privind drepturile copilului nr.338 din 15.12.1994, ambii părinții, în egală măsură, sau persoanele subrogatorii poartă răspunderea principală pentru dezvoltarea fizică, intelectuală, spirituală și socială a copilului ținând cont în primul rând de interesele acestuia.

La caz, instanța de apel a considerat că prima instanță neîntemeiat a hotărât schimbarea domiciliului copiilor minori, determinând locul de trai cu mama, intimata L.G., or, în opinia Colegiului civil, menținerea domiciliului copiilor minori Cătălin și Sorin cu tatăl D.G. va permite o mai bună dezvoltare intelectuală, culturală a acestora. Temeiurile privind schimbarea domiciliului copiilor minori de la tata cu mama, reținute de reclamanta-intimată în acțiunea sa în care a indicat că, are un domiciliu spațios, amenajat cu cele necesare pentru creșterea și educarea copiilor, are surse financiare suficiente pentru a oferi copiilor un trai decent, sunt pur declarative și lipsite de suport probatoriu.

Totodată, Colegiul civil a constatat faptul că la moment copii minori G. Cătălin și G. Sorin într-adevăr sunt cetățeni ai Federației Ruse, dobândite cu acordul și a intimatei, sunt școlarizați la școala medie nr.1 din or. Lobnea, regiunea Moskova, Federația Rusă, frecventează cercul „Șașchi i șahmatî”, și-au făcut mulți prieteni și sunt caracterizați pozitiv de către cercul de profesori.

Reieșind din cele expuse, colegiul civil a constatat apelul fondat și întemeiat, a admis cererea de apel declarată de D.G., prin intermediul reprezentantului său, avocatul S.S., a casat integral hotărârea judecătoreiei SSSS, sediul FFFF din 18 octombrie 2019 cu emiterea unei noi hotărâri, prin care s-a respins acțiunea formulată de G.L. către D.G. privind schimbarea domiciliului copiilor minori, ca fiind neîntemeiată.

În speța de mai jos vom prezenta situația când una din părțile procesului nu sunt citate în ședința de judecată, una din cele mai frecvente erori procedurale comise de către instanța de fond.

Colegiul Civil și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Bălți a examinat apelul declarat de ÎM”OOOO”SA în cauza civilă la cererea de chemare în judecată formulată de ÎM”OOOO”SA către C.S. privind încasarea datoriei, împotriva hotărârii Judecătoreiei BBBB sediul central din 25.09.2019.

În speță la 23.05.2019 ÎM”OOOO” SA s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către C.S. privind încasarea datoriei. În cerere reclamantul a indicat că, în conformitate cu contractul de prestare servicii publice de comunicații electronice mobile celulare de telefonie mobilă/internet nr.xxxxx din 22.10.2013, IM „OOOO”SA s-a obligat să presteze serviciile solicitate de către C.S., conform contractului și anexelor la contract nr. xxxxx, iar acesta, la rândul său, s-a obligat să le achite în termenul convenit. C.S. a primit un echipament mobil, de model Huawei E3533 cu achitare în rate, iar perioada minimă contractuală nu a expirat. Din motivul neachitării ratelor s-a format o datorie în mărime de 3933,30 lei.

Prin cererea de soluționare prealabilă a litigiului pe cale extrajudiciară, debitorului i-au fost comunicate atât pretențiile ÎM„OOOO”SA și posibilitatea de a soluționa litigiul pe cale amiabilă în termen de 7 zile calendaristice, cât și din condițiile generale de utilizare a serviciilor OOOO Abonament. Cererea a rămas fără răspuns.

Astfel, ÎM„OOOO”SA a solicitat încasarea de la C.S. a datoriei în sumă de 3933,30 lei, a cheltuielilor de judecată formate din taxa de stat în valoare de 270,00 lei și asistență juridică în valoare de 1000,00 lei.

La 07.08.2019 C.S. a depus referință în care a solicitat respingerea acțiunii ca tardivă, pe motivul expirării termenului de prescripție extinctivă, conform art.267 Cod civil.

Prin hotărârea Judecătorei BBBB sediul central din 25.09.2019 acțiunea civilă s-a respins, ca depusă tardiv.

La 10.10.2019 ÎM„OOOO”SA a declarat apel împotriva hotărârii Judecătorei BBBB sediul central din 25.09.2019, solicitând casarea acesteia.

În motivarea apelului s-au invocat argumentele din acțiunea civilă. Suplimentar s-a menționat că instanța de fond nu a dat apreciere corectă faptului că contractul de prestare servicii publice de comunicații electronice mobile celulare (de telefonie mobilă/internet nr. xxxxx din 22.10.2013 ar fi fost încheiat pentru o perioadă minimă de 12 luni. Conform anexei din 20.09.2016, perioada achitării în rate a produsului procurat la preț promoțional a fost de 23 luni.

Mai mult ca atât, instanța nu a dat apreciere faptului că potrivit actului de verificare din 19.09.2017 se constată că intimatul C.S. a efectuat achitări până la data de 19.07.2017. Ultima plată în numerar în sumă de 2000,00 lei a fost achitată de C.S. la magazinul oficial „OOOO”SA la data de 19.07.2017. Consideră că punctul de referință pentru calcularea termenului de prescripție este data de 19.07.2017, prin urmare „OOOO”SA are dreptul legal de a înainta acțiune în instanța de judecată până la data de 17.07.2020. A mai indicat apelantul că despre depunerea cererii prin care s-a invocat omiterea termenului de prescripție nu a fost anunțat, prin urmare i s-a lezat dreptul la apărare, deoarece a fost în imposibilitate să aducă probele și argumentele de rigoare.

Analizând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces, a materialelor din dosar și a normei legale relevante speței, Colegiul a considerat necesar de a admite cererea de apel declarată de ÎM„OOOO”, din considerentele ce urmează:

Referința în care s-a invocat excepția de tardivitate nu a fost comunicată reclamantului/apelant ÎM„OOOO” și acesta n-a fost informat că s-a invocat

tardivitatea, prin urmare, aceasta echivalează cu lipsa citării legale, acest factor căzând sub incidența art. 388 alin. 1 lit. b CPC RM.

Totodată, art.186¹ alin.3 Cod procedură civilă statuează că dacă nu se dispune repunerea în termen și/sau se admite excepția de tardivitate, instanța de judecată respinge acțiunea ca fiind tardivă printr-o încheiere motivată care poate fi atacată cu recurs.

Este cert stabilit că instanța de nivelul unu, contrar dispozițiilor art.186¹ alin.3 Cod procedură civilă, admitând excepția de tardivitate, a emis actul judecătoresc sub formă de hotărâre, pe când urma să emită încheiere.

Distinct de la cele enunțate, Colegiul Civil și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Bălți a casat hotărîrea primei instanței și a trimis cauza la rejudecare la etapa examinării excepției de tardivitate, cu indicațiile de a anunța părțile despre toate acțiunile procedurale efectuate pe dosarul în cauză, precum și de a verifica repetat pe ce perioadă s-a încheiat contractul, scadența acestuia, peridiocitatea plăților efectuate, dar și când a început curgerea termenului de prescripție.

În următoarea speță se prezintă altă eroare procedurală des întâlnită, când prima instanță a soluționat problema drepturilor unor persoane neantrenate în proces.

Colegiul Civil și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Bălți a examinat în ședință publică, cererea de apel declarată de J.A., împotriva hotărârii Judecătorei EEEE , sediul central, din 12.12.2019, adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de J.A. împotriva Agenției Servicii publice privind excluderea din registrul public a persoanelor indicate în hotărârea Judecătorei DDDD din 14.06.2017,

În speță, la 04.04.2019 J.A. s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Agenției Servicii Publice privind excluderea din registrul public a tuturor persoanelor indicate în hotărârea Judecătorei DDDD din 14.06.2017.

Prin încheierea judecătorei EEEE din 05.04.2019 cererea de chemare în judecată a fost restituită în temeiul art.170 al.1 lit.a) CPC RM.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 17.05.2019 încheierea judecătorei EEEE din 05.04.2019 a fost casată cu restituirea cauzei la rejudecare.

Ulterior, reclamantul a depus o cerere prin care și-a întemeiat cererea de chemare în judecată invocînd că, în cazul în care au fost declarate nule contractele de vânzare cumpărare, părțile contractelor urmau a fi radiate de registrul bunurilor imobile.

Prin hotărârea Judecătorei EEEE , sediul central, din 12.12.2019 acțiunea a fost respinsă.

La data de 03.01.2020 J.A. a contestat hotărârea primei instanțe solicitând casarea acesteia.

La data de 10.03.2020 Agenția Servicii Publice a prezentat referință la apelul lui J.A. susținând că instanța de fond corect a aplicat normele de drept solicitând respingerea apelului cu menținerea hotărârii primei instanțe.

Audiind depozițiile părților, studiind argumentele apelului în raport cu materialele dosarului, colegiul civil a considerat că apelul declarat necesită a fi admis, iar hotărârea casată, cu trimiterea cauzei la rejudecare din următoarele considerente.

Prin hotărârea Judecătorei Drochia din 14.06.2017 s-a recunoscut nul contractul de vânzare-cumpărare nr.611 din 26.07.2006, încheiat între T.N. și A.G., având ca obiect bunul imobil nr.cadastral xxxxxxxx, situat în or.DDDD, str.AAAAAA.

S-a recunoscut nul contractul de vânzare-cumpărare a imobilului nr.xxxxxxxx din 13.12.2016, încheiat între A.G. și C.Z., având ca obiect bunul imobil nr.cadastral xxxxxxxx, situat în or.DDDD, str. AAAAAA.

Instanța de apel a constatat că prin examinarea prezentei acțiuni, sunt vizate drepturile lui T.N, A.G. și C.Z. care nu au fost antrenate în proces.

Prin urmare, instanța de fond, prin prisma prevederilor art. 185 în coraport cu prevederile art. 62 și 67 CPC, urma să soluționeze problema intervenirii în proces a T.N, A.G. și C.Z., fiind comisă eroarea prevăzută în art. 388 lit. d CPP.

În atare circumstanțe, Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Bălți a admis apelul lui J.A., a casat hotărârea primei instanțe cu restituirea cauzei la rejudecare în aceeași instanță în alt complet de judecată.

Concluzii

Codul de procedură civilă al RM în art. 4 intitulat „Sarcinile procedurii civile” prescrie că sarcinile procedurii constau în judecarea justă, în termen rezonabil, a cauzelor de apărare a drepturilor încălcate sau contestate, a libertăților și a intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice. Instanța de judecată, judecă cauza conform normelor din art.222-223 CPC, conducându-se de rigorile din art.137-141 CPC.

Se atenționează instanțele de judecată asupra problemelor ce vizează institutul aprecierii probelor înaintate ca o activitate de bază în efectuarea actului de justiție, acordând o apreciere obiectivă supunându-le pe parcursul judecării cauzei unei verificări minuțioase, întru evitarea comiterii erorilor ce ar determina casarea

hotărârilor. Probele materiale se cercetează de instanța judecătorească și se prezintă spre examinare participanților la proces și reprezentanților lor, precum și experților, specialiștilor și martorilor, după caz (art.224, alin.1 CPC). Adesea, instanțele de fond nu dau o apreciere la justa valoare a probelor administrate, în urma cărui fapt sunt emise hotărâri eronate. Mai mult ca atât, este foarte important de a examina minuțios cauza, acordând atenția cuvenită tuturor probelor și capetelor de cereri din dosar.

O problemă nu mai puțin importantă, la care urmează să se conformeze instanțele de fond pentru a înlătura erorile procedurale, ține de citarea legală a participanților la proces, în acest context fiind încălcate atât prevederile legislației naționale, precum și cele internaționale la care Republica Moldova este parte (Convenția Europeană a Drepturilor Omului). Deci, rămâne primordială cerința privind respectarea jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, ori, acestea nu relevă doar modalitatea corectă de aplicare și interpretare a normelor materiale și procedurale, dar este și o garanție a respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, care trebuie să persiste pe parcursul întregului proces de judecată. Din aceste considerente, se accentuează necesitatea studierii mai aprofundate și aplicării practicii relevante a CEDO.

Pentru a întruni obiectivul diminuării erorilor judiciare asemenea celor sus menționate, care ar avea drept scop pronunțarea unor hotărâri judecătorești legale și întemeiate, precum și în scopul unei practici judiciare uniforme, avînd în vedere rezultatele generalizării în cauză, se propune:

1. De a discuta prezenta nota informativă în cadrul ședinței operative a Colegiului penal al Curții de Apel Bălți;
2. De a plasa informația nominalizată pe Pagina-WEB a Curții de Apel Bălți.

Prezenta notă informativă a fost întocmită de către:

Coordonator:
Judecătorul
Curții de Apel Bălți

Iulia Grosu

Executor:

Ecaterina Țarălungă